

Keski-Pohjanmaan maakuntastrategia 2040 ja maakuntaohjelma 2022-2025

Yhteistyön maakunta • Samarbetets landskap • Cooperative region

Strategiapäällikkö Marita Mutka
11.2.2021

Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikan toimeenpanosta (luonnos 12/2020)

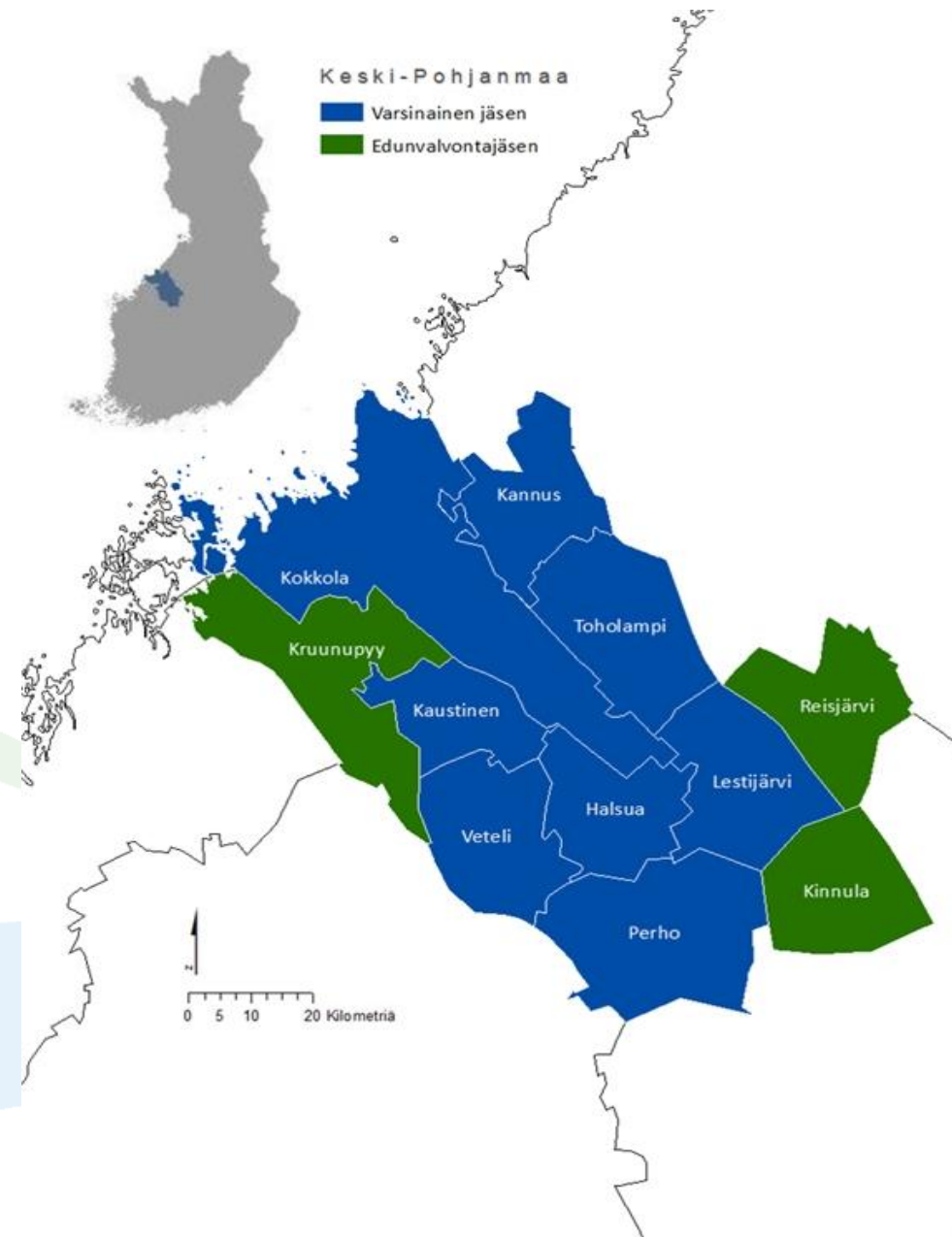
23 § Maakuntaohjelma ja sen asema

Maakunnan liitto laatii maakunnan pitkän aikavälin strategiaan linjauksiin perustuvan maakuntaohjelman, jossa tarkennetaan maakunnan aluekehittämiseen liittyviä tavoitteita ja niiden toimeenpanoa. Maakuntaohjelmassa otetaan huomioon aluekehittämiss päätöksen painopisteet. Maakuntaohjelmaan sisältyy tai sen yhteydessä laaditaan maakunnan älykkään erikoistumisen strategia.

Maakuntaohjelma valmistellaan yhteistyössä kuntien, muiden viranomaisten sekä alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen sekä muiden tahojen kanssa. Lapin maakunnassa saamelaiskulttuuria koskevan osan valmistelee saamelaiskäräjät. Maakuntaohjelman hyväksyy maakuntavaltuusto valtuustokausittain neljäksi vuodeksi. Maakuntaohjelmaa voidaan tarkistaa tarvittaessa.

Maakunnan alueella toimivien viranomaisten tulee ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelma ja edistää sen toteuttamista. Viranomaisten on pyydettävä maakunnan liitolta lausunto sellaisista suunnitelmista ja toimenpiteistä, jotka poikkeavat merkittävästi maakuntaohjelmasta tai saattavat heikentää palvelujen saatavuutta, työllisyyttä tai elinvoimaa alueella.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maakuntaohjelman sisällön rakenteesta, valmistelusta ja aikataulusta.

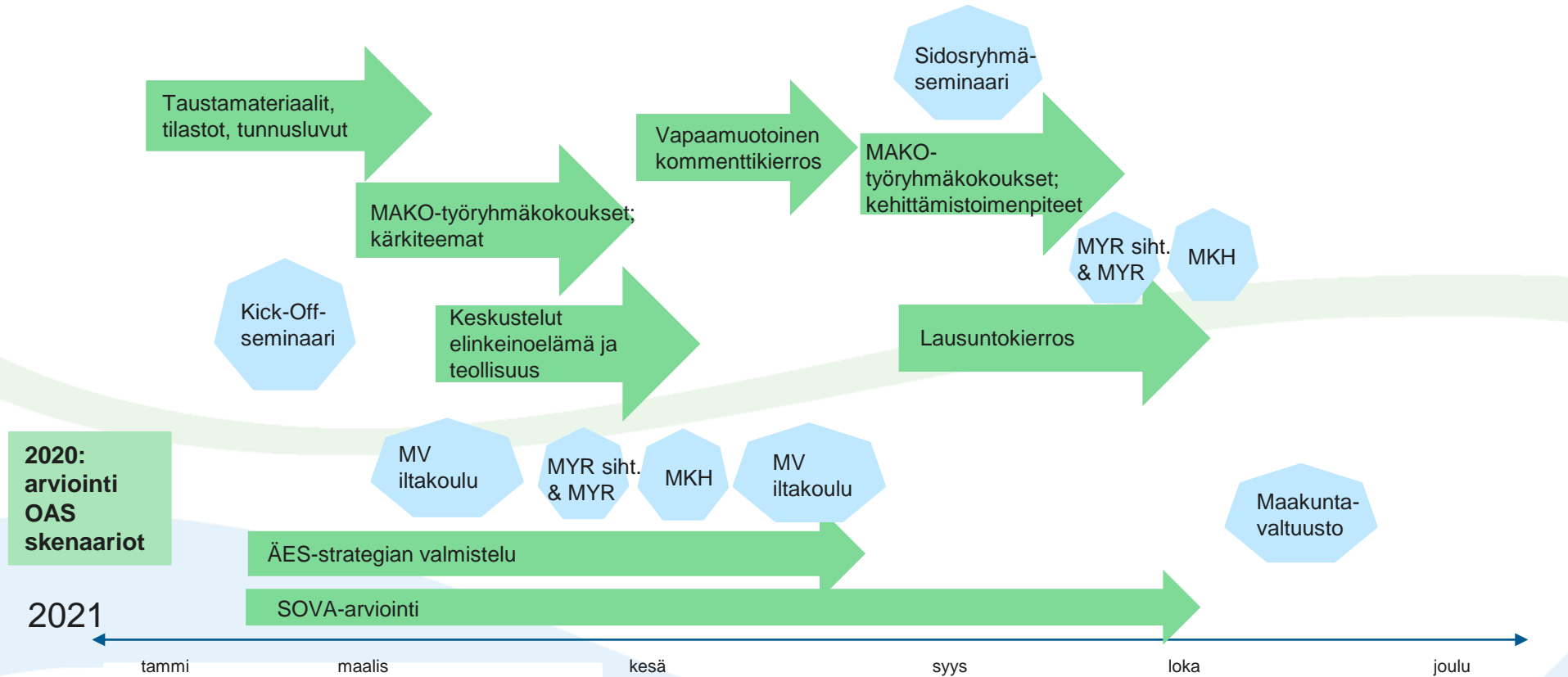

Aluekehittämispäätös 2020-2023

- Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
  - Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet
  - Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen
  - Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
  - Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
- Läpileikkaavina teemoina kestävä kehitys ja digitalisaatio

Uuden maakuntastrategian 2040 ja maakuntaohjelman 2022-2025 valmisteluprosessi

Keski-Pohjanmaan visio 2040

HYVINVOIVA KASVUN MAAKUNTA

Keski-Pohjanmaan visio 2040

HYVINVOIVA KESTÄVÄN KASVUN MAAKUNTA ?

Hyvinvoiva kasvun maakunta

Keski-Pohjanmaan maakunnan menestys pohjautuu monipuolisen kasvun ja kilpailukykyisen alueen toimintaedellytysten turvaamiseen sekä edelleen kehittämiseen:

- Kasvua ja elinvoimaa maakuntaan luovat **kehittyvä, innovatiivinen ja vetovoimainen osaaminen sekä kilpailukykyinen, monipuolinen ja kansainvälinen elinkeino- ja yritystoiminta**, vahvana veturinaan keskuskaupunki Kokkola, sen suurteollisuus sekä elinvoimainen maatalous.
- Keski-Pohjanmaan elinvoimaisuus ja kasvu edellyttävät **toimivien logististen yhteyksien kehittämisen**, saavutettavuuden ollessa yksi merkittävimpiä kilpailuetuja.
- Kasvu nojaa **hyvinvoivan elinympäristön, vahvan yhteisöllisyyden, vetovoimaisen sekä kulttuuriperinteiltään rikkaan alueen** kehittämiseen. Alueen menestyminen ja vetovoimaisuus tuottavat alueelle työpaikkoja ja hyvinvointia, jotka kanavoidaan alueen asukkaiden hyväksi monipuolisten palveluiden kautta.

Arvot ja toimintaa ohjaavat periaatteet:

Menestyksen avaimia Keski-Pohjanmaan hyvinvointiin ja kasvuun ovat **vahvat yhteistyön perinteet** maakunnassa sekä naapurimaakuntien kesken, **yhdessä tekemisen meininki, vahva yhteisöllisyys ja toisista huolehtiminen** sekä **vetovoimaisen toiminta- ja elinympäristön** kehittyminen alueelle.

Keskipohjalainen **identiteetti ja rikas kulttuuriperinne** kokoavat ihmiset ja yhteisöt yhteisten tavoitteiden taakse. Keski-Pohjanmaa on vireä yhdistys-, kulttuuri- ja liikuntamaakunta. Yhteistyö alueen vahvan ja aktiivisen järjestötoiminnan kanssa on laajentunut neljännelle sektorille ja mahdollistanut kotitalouksien ja ihmisten mukaan tulon vaikuttamaan vahvemmin kehittämistoimintaan.

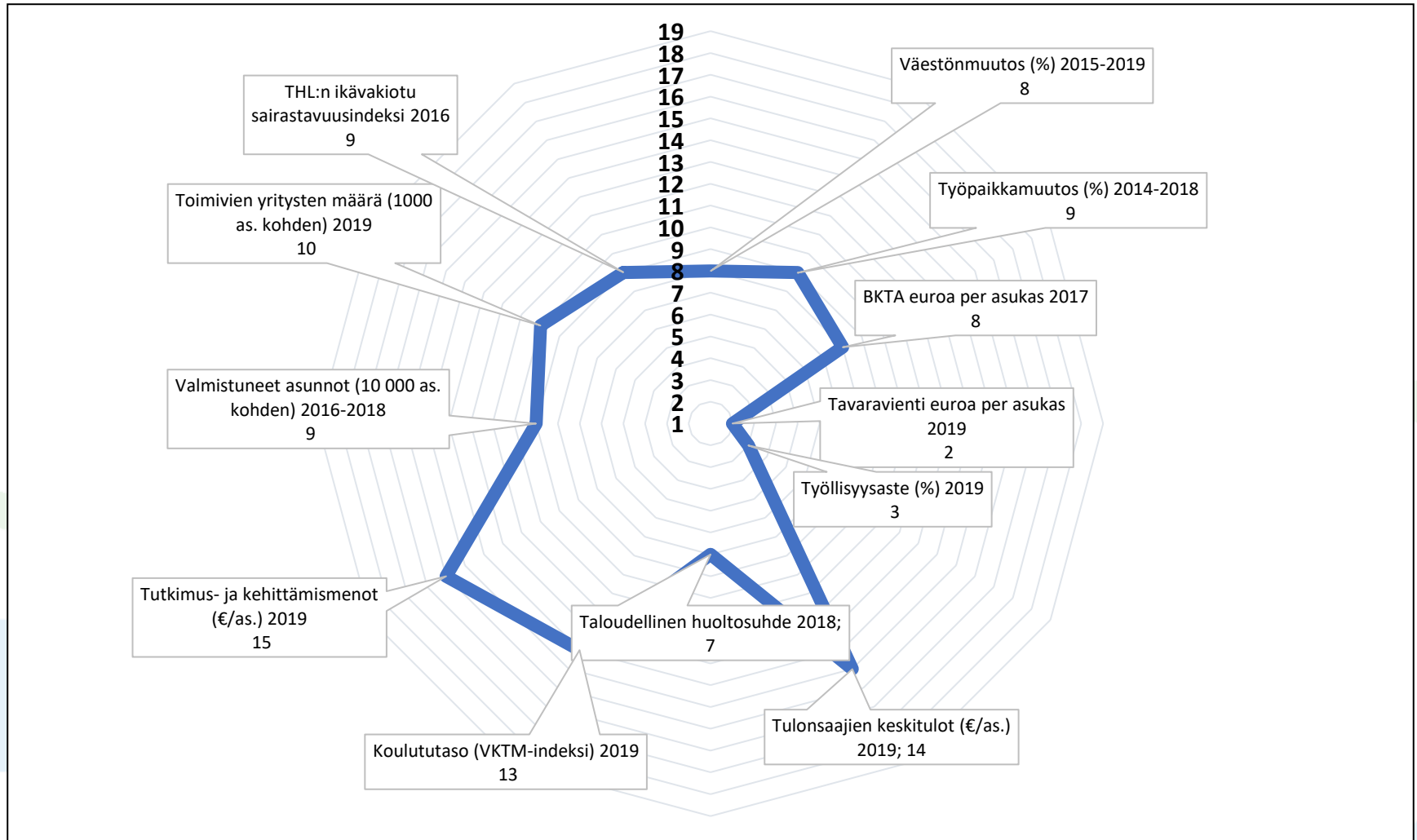
Maakuntien alueellinen kilpailukyky 12 avainmuuttujalla*

(*Maakunnat ovat summapisteyden mukaisessa järjestyksessä. Summapisteet on laskettu maakunnan muuttujakohtaisten sijoitusten perusteella suhteessa toisiinsa)

SIJOITUS	MAAKUNTA	VÄESTÖNMUUTOS (%) 2015-2019	TYÖPAIKKAMUUTOS (%) 2014-2018	BKTA EUROA PER ASUKAS 2017	TAVARAVIENTI EUROOA PER ASUKAS 2019	TYÖLLISYYSASTE (%) 2019	TULONSAAJIEN KESKITULOT (€/AS.) 2019	TALOUDELLINEN HUOLTOSUHDE 2018	KOULUTUS (VKTM-INDEKSI) 2019	TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISEN MENOT (€/AS.) 2019	VALMISTUNEET ASUNNOT (10 000 AS. KOHDEN) 2016-2018	TOIMIVIEN YRITYSTEN MÄÄRÄ (1000 AS. KOHDEN) 2019	THL:N IKÄVAKIOTU SAIRASTAVUUSINDEKSI 2016
1.	Uusimaa	5,4	6,3	53534	11250	75	34934	111	427	1978	89,9	80,2	82,6
2.	Pirkanmaa	2,8	6,5	37439	10104	71,9	29993	133	392	1424	80,0	69,7	98,8
3.	Varsinais-Suomi	1,4	4,8	38515	15828	73,1	29846	132	375	996	54,4	77,8	95
4.	Pohjanmaa	-0,4	-0,2	38908	19571	73,6	28817	128	367	1445	50,5	73,7	89
5.	Ahvenanmaa	3,3	1,2	17427	3411	81,1	31780	105	341	157	57,6	104,6	65,1
6.	Keski-Pohjanmaa	-1,0	0,4	37028	25327	76,1	27502	144	337	335	56,8	68,7	103,9
6.	Pohjois-Pohjanmaa	1,1	5,4	34151	5457	70,4	28608	148	381	1775	69,2	57,1	121,9
8.	Keski-Suomi	-0,1	2,6	34047	9690	70	27801	152	373	919	71,1	63,6	106,9
9.	Kanta-Häme	-2,5	-3,3	33284	8200	74,2	29279	140	347	384	41,1	67,5	98,1
10.	Lappi	-2,5	3,7	38708	21572	70,4	27284	152	347	352	44,7	71,9	115
11.	Satakunta	-3,2	-3,3	36365	18124	72,1	28109	150	330	428	27,8	71,9	99,3
12.	Etelä-Karjala	-3,0	-3,9	38959	16406	69,3	27800	157	343	974	35,2	59,3	98,6
13.	Pohjois-Savo	-1,7	0,1	34258	6373	69,6	27753	150	358	797	59,7	58,9	130
14.	Etelä-Pohjanmaa	-2,4	-1,0	32341	3332	76,9	27072	145	332	223	57,5	80,5	107,8
15.	Päijät-Häme	-1,2	-1,9	32577	9400	72,1	28098	154	336	428	48,4	64,4	106,3
16.	Kymenlaakso	-4,8	-3,1	36978	27488	68,2	28127	161	329	241	11,4	57,0	104
17.	Pohjois-Karjala	-2,4	-0,8	31063	5708	65,8	25542	166	349	685	60,4	58,5	122,3
18.	Kainuu	-5,0	0,8	31167	5807	68	26340	163	332	383	11,6	54,7	117,5
19.	Etelä-Savo	-6,1	-4,3	31395	2500	67,7	26237	166	328	266	17,2	70,7	111,6

KESKI-POHJANMAAN SIIJOITUS 12 AVAINMUUTTUJALLA MUUTTUJITTAIN (1-19)

Keski-Pohjanmaan skenaariot 2040

	Hukattu maakunta	Mahdollisuuksien maakunta	Reagoiva maakunta	Luonnollinen maakunta
2025	Väestö ikääntyy ja keskittyy Kokkolaan. Työvoimapula kiihtyy ja alueen taloudelliset ongelmat alkavat realisoitua.	KP:n akkuklusteri alkaa muodostumaan. Energiaturpeen alasajo aiheuttaa taloudellisia haasteita mutta luo pohjaa uudelle biotaloudelle	Kaupungistuminen suuntautuu tasaisemmin eri kaupunkeihin. Kokkola saa muuttovoittoa, mutta pienten kuntien tilanne vaikeutuu.	Ilmastonmuutos etenee eikä sen hillintään kyetä globaalista vaikuttamaan tarpeeksi. KP ei onnistu osallistumaan vihreän talouden kehittämiseen
2030	Suuret tehdasinvestoinnit epäonnistuvat, mutta etätyöntekijöiden määrä kasvaa hitaasti. Työvoiman kohtaanto on heikkoa, ja aluetalous on koetuksella.	Maakunta vetää puoleensa asiantuntijoita Ruotsista sekä Etelä-Suomesta. Etätyön mallimaakunta. Uudet innovaatiot nostavat alueen lentoon.	KP houkuttelee etenkin paluumuuttajia, ja alueen väkiluku kasvaa hitaasti. Maakuntaa kehitetään tapauskohtaisesti ilman proaktiivisuutta.	Maakunnan ympäristöongelmat kärjistyvät. Ympäristöarvot arkipäiväistyvät ja maakunnassa aloitetaan uudistustyö, luoden jopa edelläkävijyyttä.
2035	Turkistarhauksesta luovutaan. Vientiteollisuuden ongelmat alkavat kärjistyä. Pieniin elinvoimakärkiin ei osata tarttua.	Alueen talouden rakennemuutos on nopeaa. Vaikka aluetalous kohenee, eivät kaikki pysy muutoksen mukana.	Suuret yritykset menestyvät, mutta pienten yritysten tilanne on vaikea. Keski-Pohjanmaa on polarisaation maakunta.	Keski-Pohjanmaa sopeutuu muutoksiin ja luo uutta vihreää kasvua. Hyvää potentiaalia ei kuitenkaan osata täysimääräisesti hyödyntää.
2040	Maakunnan liiton rooli lakkautetaan, ja kunnat liittyvät muihin sote-palvelualueisiin.	KP on menestyvä innovaatiomaakunta ja cleantechin keskus, joka tunnetaan kansainvälisesti. Kasvun hedelmät eivät jakaannut tasan.	Kuntien pakkoliitokset ovat väistämättömiä, ja jopa yhden kunnan mallia mietitään. Tilastoissa KP menestyy, mutta vaikeuksiakin on.	Maakunnan kyläyhteisöt ja pienet yhteisöt menestyvät. Julkinen taho hallinnoi nopeita ja syviä muutoksia.

Hukattu maakunta - skenaarion lähtökohdat

- Väestön määrä maakunnassa laskee ja huoltosuhteen heikkeneminen haastaa kuntien taloutta. Maakunnan vetovoimaa ei onnistuta vaalimaan.
- Ulkomaista työvoimaa ei saada tarpeeksi ja vaikka etätyö lisääntyy maakunnassa, suuremmat kehittämisinvestoinnit epäonnistuvat. Hiipuvien turkis- ja turvetalouksien tilalle ei onnistuta luomaan yhtä merkittäviä uusia kasvualoja.
- Työn jakautuneisuus ja mielipiteiden polarisaatio etenevät vaikeuksien keskellä. Nuorten arvomaailman muutokset kohtaavat vanhat rakenteet.
- Vaikea taloustilanne pakottaa kuntien pakkoliitokseen, ja maakunnan tulevaisuus on vaakalaudalla.

Hukattu maakunta

2020

Maakunnan väestö ikääntyy, eikä todellisiin uudistuksiin kyetä

Nuoret ja perheelliset muuttavat yliopistopaikkakunnille

Sote-palvelut keskittyvät, palveluita Kokkolan ulkopuolella vain sähköisesti

Kv-työvoimaa haetaan täsmäiskuin

Turkistalouden alasajo

Suurinvestoinnit epäonnistuvat pääosin

Maakunnan identiteetti muuttuu

Maakunta ei onnistu profiloitumaan matkailijoille ja elinkeino-elämälle

Julkisen talouden ahdinko johtaa palvelutarjonnan heikkenemiseen

Etätyöntekijöiden määrä kasvaa hitaasti

Luovalle työlle ei löydy toiminta-edellytyksiä ja taiteen tekijät pakkautuvat pk-seudulle

Yksilökeskeisyys kasvaa; arvojen polarisaatio

Pienet yritykset jatkavat ilman laajentumishaluja

Kuntien pakkoliitokset uhkaavat

2040

Maakunta on ajautunut kriisiin, ja maakunnan liitto on lakkautettu

Mahdollisuuksien maakunta - skenaarion lähtökohdat

- Akkuteknologioista muodostuu maakunnan uusi talouden veturi. Samalla turpeen energiankäytön vähentyessä sille löydetään uusia ympäristöystävällisempiä käyttötarkoituksia. Myös puhtaan maakunnan turismi herää eloon pandemian jälkeen.
- Teknologian buumi herättää kiinnostuksen Keski-Pohjanmaata kohtaan, ja ulkomaisia osaajia saadaan paikkaamaan osaamistarvetta sekä huoltosuhdetta. Digitalisaatio luo uutta yrittäjyyttä, mutta kaikki eivät pysy digitalisaation kärryillä. Osa nopea muutos pelottaa, eikä kaikkien osaamistaso enää riitä.
- Teollisuuden ympäristöystävällisyys on maakunnan valtti, ja Keski-Pohjanmaasta kuoriutuu puhtaiden teknologioiden showroom.
- Maakunnassa tehdään vahvaa yhteistyötä lahden yli Ruotsin kanssa. Saavutettavuus paranee sekä fyysisesti että etäyhteyksien myötä.

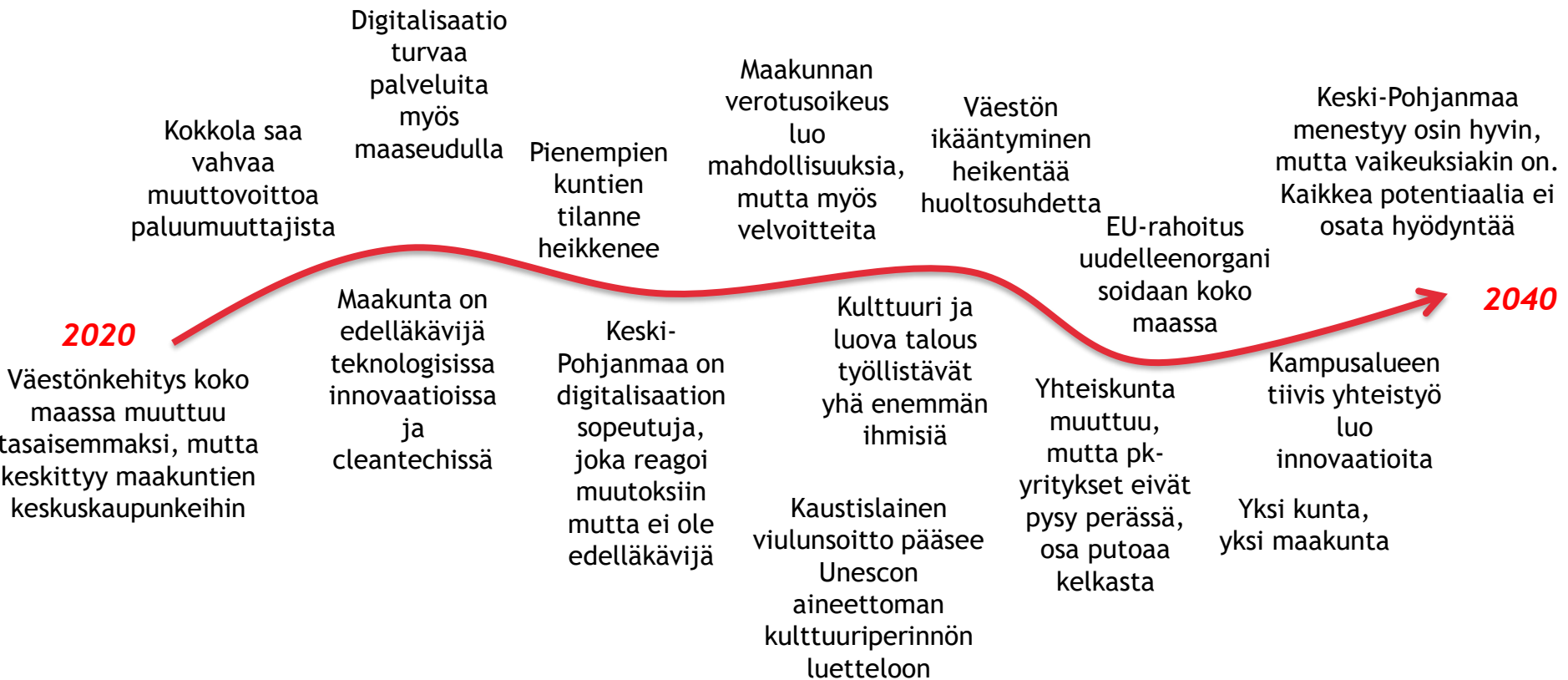
Mahdollisuuksien maakunta

Reagoiva maakunta - skenaarion lähtökohdat

- Väestön ikääntyminen aiheuttaa haasteita, mutta maassamuutto sekä maahanmuutto paikkaavat tilannetta. Aluekehitys muuttuu tasapainoisemmaksi monipaikkaisuuden ja paikkariippumattomuuden yleistyessä Suomen tasolla, mutta muuttoliike suuntaa silti keskuskäynteihin. Kokkola menestyy hyvin.
- Keski-Pohjanmaa tulee tutuksi luonnon ja kulttuurin maakuntana, mikä houkuttelee asiantuntijoita ja perheitä muuttamaan alueelle. Kansalaisten hyvinvointi paranee, mutta maakunnan identiteetti muuttuu.
- Keski-Pohjanmaa on sopeutuja. Monilla asukkailla menee erittäin hyvin, mutta mahdollisuuksien polarisaatio alueiden välillä korostuu. Jatkossa Keski-Pohjanmaa on yksi iso kunta ja maakunnan tehtävät siirtyvät suuralueille

Reagoiva maakunta

Luonnollinen maakunta - skenaarion lähtökohdat

- Teollisuuden ympäristöongelmat lisääntyvät eikä maakunnasta löydy kunnan osaamista hiilineutraaleihin toimintamalleihin. Ilmastonmuutos lisää pakolaisuutta maakunnassa ja rajut sääilmiöt haittaavat alkutuotannon toimintaa.
- Keski-Pohjanmaan vahvuuksia ei osata muuttuvassa maailmassa kunnolla tuoda esiin. Maakunta kuitenkin hyötyy digitalisaatiosta ja kykenee osin sopeutumaan muuttuvaan toimintaympäristöön.
- Muuttuvassa maailmassa rauhallisen elämän kaipuu ja vihreät arvot lisääntyvät. Monipaikkaisia asujia muuttaa maakuntaan myös Suomen ulkopuolelta pakoon rauhattomista suurkaupungeista.
- Vaikka Keski-Pohjanmaa ei täysin pääse kilpailun aallonharjalle, se sopeutuu ja pärjää osaamisen, luonnon ja paranevien yhteyksien avulla.

Luonnollinen maakunta

